

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I Правни основ

Правни основ за доношење Програма развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2026-2030. године садржан је у члану 38. став 1. Закона о планском систему Републике Србије, којим је предвиђено да документ јавних политика на републичком нивоу усваја Влада, осим ако је другачије прописано посебним законом и члану 4. став 1. тачка 2) Закона о поштанским услугама ("Службени гласник РС", број 19/25), у коме је утврђено да Влада на предлог министарства надлежног за послове поштанског саобраћаја доноси програме и акционе планове за њихово спровођење.

II Разлози за доношење

Програм развоја представља документ јавне политике и њиме се утврђују правци развоја и унапређења тржишта поштанских услуга, као и основна начела и смернице за реализацију општих и посебних циљева развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2026-2030. године. Основни разлог за доношење Програма развоја је чињеница да је претходни плански документ за област поштанских услуга, као и раније доношени документи, био орочен на одређени период.

Овај плански документ представља наставак развојних активности у овој области које су се претходно спроводиле кроз реализацију Стратегије развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2021-2025. године ("Службени гласник РС", број 68/21).

Наиме, Стратегија развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2021-2025. године, као и претходно донете стратегије развоја поштанских услуга, била је орочена на период од пет година, који је протекао, а све активности утврђене Акционим планом овог стратешког документа су благовремено реализоване. Министарство за информисање и телекомуникације је пратило да ли се мере и активности, које су дефинисане у Акционом плану и Програму развоја, обављају у складу са предвиђеном динамиком, кроз извештавање о годишњој реализацији циљева, тако што је пратило и упоређивало квалитативне и квантитативне параметре. Како је и било предвиђено, крајем сваке године, сачињени су извештаји о реализацији активности предвиђених Акционим планом и исти су објављени на интернет адреси министарства.

Поред наведеног, сталне промене на глобалном и националном тржишту, условљене дигитализацијом, технолошком трансформацијом и другачијим потребама корисника, намећу потребу за континуираним планирањем поштанске делатности ради њеног унапређења.

Општи циљ Програма развоја је да се поштанско тржиште у потпуности прилагоди све већим захтевима друштва и привреде. Примарни фокус је на унапређењу квалитета услуга, јачању конкурентности на тржишту и усклађивању националног регулаторног оквира са европским стандардима. Напредак ће се мерити растом задовољства корисника поштанским услугама, као и осигурањем да стопа раста прихода поштанског тржишта не буде нижа од стопе раста бруто домаћег производа. Ови показатељи ће бити кључни за

праћење остварења циљева програма и редовно ће се процењивати кроз систем мониторинга и извештавања.

Посебни циљеви овог документа усмерени су на стварање подстицајног окружења за развој поштанских услуга и њихову стабилну интеграцију у јединствено европско тржиште. То подразумева усклађивање домаћих прописа са поштанским прописима ЕУ, јачање институционалних капацитета, те имплементацију иновативних решења за праћење тржишних трендова и заштиту корисника. Акциони план, који је саставни део документа, детаљно дефинише специфичне активности, надлежне институције, временске оквири и индикаторе за мерење напретка, чиме се обезбеђује транспарентно и систематско спровођење политике.

Имајући у виду значајне промене у сектору поштанских услуга на светском и на домаћем тржишту, ствара се потреба за осмишљавањем иновативних развојних активности и њиховим планирањем, како би грађани и привреда и даље остваривали користи и од универзалног сервиса и од поштанских услуга које су комерцијалне, као и од нових интегрисаних услуга. Такође, планирање је потребно и како би се несметано пратио тренд развоја на глобалном нивоу.

С обзиром на напред наведено, као и на чињеницу да је крајњи рок за извршење планираних активности које су утврђене Стратегијом развоја у Србији за период 2021-2025. године, крај 2025. године, наметнула се потреба за доношењем новог планског документа. Новим планским документом ће се утврдити нови правци развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2026-2030. године, као и активности за спровођење утврђених циљева, носиоци истих и рокови у којима се предвиђене активности требају реализовати.

III Објашњење појединачних института

У I - уводном делу Предлога програма - истакнути су разлози за доношење Програма развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2026-2030. године. Стратегија развоја поштанских услуга у Републици Србији за период 2021-2025. године ("Службени гласник РС", број 68/21) је била орочена на период од пет година, који је протекао, и све активности утврђене Акционим планом овог стратешког документа су у року реализоване и сходно томе сачињени годишњи извештаји.

Сектор поштанских услуга пролази кроз брзе трансформације на светском и домаћем нивоу, што изискује стално планирање његовог унапређења. Кроз развојно планирање дефинишу се различити сценарији, постављају нови, савремени циљеви који прате светске трендове из свих области, који утичу на развој поштанских услуга и одређују конкретне активности које ће се спровести у задатом временском оквиру.

У II делу – Анализа тренутног стања тржишта поштанских услуга у Републици Србији, приказана је анализа резултата претходне стратегије, планска документа и правни оквир за Програм развоја, анализа постојећег стања и упоредна међународна пракса у области поштанских услуга, основни показатељи развијености поштанских услуга тржишта поштанских услуга у Републици Србији и поређење са земљама ЕУ, оквир за дефинисање Програма развоја поштанских услуга и анализа и идентификација проблема.

У делу који се односи на анализу претходне стратегије наведено је да је период 2021–2025. године обележен успешном имплементацијом Стратегије развоја поштанских услуга у Републици Србији. Најзначајнији резултати укључују усклађивање домаће поштанске регулативе са стандардима ЕУ и Светског поштанског савеза кроз нови Закон о поштанским услугама, чиме је обезбеђена одрживост универзалне поштанске услуге и покривеност целе територије Србије квалитетним сетом услуга. Даље, значајно је унапређен квалитет услуга кроз стручни надзор, независна мерења и развој ГИС портала за информисање корисника, уз константно праћење задовољства корисника. Дигитализација је подстакла развој нових, кориснички оријентисаних услуга, укључујући и постављање пакетомата. Коначно, Србија је ојачала своју позицију на међународном плану избором у чланство Савета за поштанску експлоатацију Светског поштанског савеза, што потврђује глобално признање постигнутог напретка.

У делу који се односи на планска документа и правни оквир представљен је правни оквир и акта релевантна за програм. Наиме, тржиште поштанских услуга је регулисано кроз активности Министарства информисања и телекомуникација, које је надлежно за област поштанских услуга и активности Регулаторног тела за електронске комуникације и поштанске услуге. Поштанске услуге су регулисане Законом о поштанским услугама, као и подзаконским актима који су донети у складу са законом. Такође је дат преглед закона и подзаконских аката којима је регулисано обављање поштанских услуга. Наведена је улога коју има Регулаторно тело за електронске комуникације и поштанске услуге на тржишту поштанских услуга а која јој је поверена Законом о поштанским услугама, као и значај и улога коју има Јавно предузеће „Пошта Србије“, Београд, које у складу са одредбама Закона о поштанским услугама, обавља универзалну поштанску услугу, односно, услугу од општег економског интереса.

С тим у вези, битно је истаћи да поштански саобраћај кроз пружање ефикасних и квалитетних поштанских услуга, представља значајан елеменат инфраструктуре који омогућава брз и сигуран пренос не само писаних саопштења, него и робе. Дигитална трансформација и технолошки напредак променили су очекивања корисника, резултирајући појавом иновативних производа, услуга и пословних модела, што се директно одражава и на сектор поштанских услуга. Од финансијске кризе 2008. године, приметан је значајан пад обима писмоносних пошиљака. Овај тренд је условљен све већим прихватањем електронских алтернатива традиционалним поштанским услугама. Институције, предузећа и корисници све чешће користе дигиталне процесе у разним областима досадашње писане кореспонденције.

Поштански сектор представља значајан фактор који утиче на раст привреде, запослености и БДП-а у Републици Србији. У 2024. години поштанска делатност у Србији остварила приход од око 37 милијарди динара (око 319 милиона евра), што чини око 0,39% укупног БДП-а у тој години, а било је укупно запослено 18.887 радника, односно око 0,8% од укупног броја запослених у Републици Србији.

За анализу тржишта поштанских услуга основни показатељи који су коришћени су: обим поштанских услуга, цене поштанских услуга, структура тржишта и доступност поштанских услуга.

На тржишту поштанских услуга у Србији забележен је укупан пад обима услуга од око 9% између 2015. и 2024. године, са посебно израженим падом од 16,8% кумулативно од 2018. до 2024. године. Иако је у периоду 2015-2018.године дошло до краткотрајног раста, захваљујући пакетским, експрес и курирским услугама, од 2019. године наставља се тренд

смањења, првенствено због значајног пада броја писмоносних поштиљака. Од 2021. године, овај пад је константан, крећући се између 3% и 7,6% годишње. Главни узрок овог пада је смањење обима писмоносних поштиљака, које су у 2024. години биле за око 27% мање у односу на 2015. годину, тек достижући број од око 209 милиона поштиљака.

За разлику од писмоносних услуга, пакетске и експрес услуге бележе значајан раст. Обим пакетских услуга, уз изузетак 2020. године због пандемије, константно расте и у 2024. години био је за 573% већи него 2015. године, достигавши око 2,5 милиона пакета. Међународни пакетски саобраћај такође показује снажан раст, готово утростручивши се од 2015. до 2024. године, са просечном годишњом стопом раста од око 10% . Експрес услуге су такође у сталном порасту, са преко 11% годишње, што је резултирало укупним растом од око 130% и обимом од око 53 милиона поштиљака у 2024. години. Овај интензиван раст пакетских, експрес и курирских услуга директно је повезан са убрзаним развојем е-трговине у Србији, а даљи раст електронске трговине, посебно регулисањем прекограничног пакетског саобраћаја, поставиће нове изазове за поштанске операторе у погледу цене и квалитета услуга.

Анализа цена поштанских услуга у Србији обухватила је поштарине за писма до 20 грама и пакете до 2 килограма, како у унутрашњем, тако и у међународном саобраћају, са освртом на период 2019, 2022. и 2023. годину. Примећује се значајна варијација цена поштанских услуга широм Европе, уз константан раст у већини земаља. Поштарина за писмо прве стопе (до 20 грама) у унутрашњем саобраћају у Србији повећана је са 0,23 евра у 2019. години на 0,51 евро у 2023. години. Упркос овом повећању, Србија и даље има једну од најнижих поштарина у Европи, значајно испод европског просека од 0,78 евра. Слично томе, поштарина за приоритетно писмо до 20 грама у Србији је такође испод европског просека од 1,27 евра, чак и са тренутних 0,61 евра. Када је реч о разликама у поштинама за приоритетна писма између међународног и унутрашњег саобраћаја, Србија са разликом од 133% значајно премашује европски просек од 39%. У погледу пакетских услуга, просечна поштарина за пакете до 2 килограма у унутрашњем саобраћају у Европи износи 5,64 евра. Србија, са тренутних 2,9 евра, такође спада у групу земаља са најнижим ценама за ову категорију поштиљака у Европи.

Што се тиче структуре тржишта поштанских услуга у Републици Србији, поштанске услуге обавља јавни поштански оператор који поседује посебну лиценцу за пружање универзалне поштанске услуге, као и резервисану поштанску услугу која представља део универзалне поштанске услуге. Такође поштанску услугу обављају и поштански оператори (62) на основу одобрења за обављање поштанских услуга.

Доступност поштанских услуга у Србији, мерена бројем јединица поштанске мреже, показује 2,7 јединица на 10.000 становника, што је у складу са европским просеком од 2,6. Међутим, територијална покривеност је мања, са 2,3 јединице на 100 km² у поређењу са европским просеком од 3,4, првенствено због руралних и планинских подручја Србије.

На тржиште поштанских услуга у Републици Србији велики утицај има и поштански сектор у Европској унији, који је доживео низ значајних промена. На њега је утицао читав низ фактора као што су: деловање директне и индиректне конкуренције, приватизација, либерализација, раздвајање операторске и регулаторне функције, промене потреба корисника за бољим и поузданијим услугама, као и нове технологије. Све ово је имало за

последницу да поштански оператори прилагођавају своје стратегије, тражећи повећање ефикасности, диверсификацију услуга и развој на новим тржиштима, посебно у сегменту доставе пакета где се интензивно надмећу са другим пружаоцима услуга.

У делу који се односи на оквир за дефинисање програма наведено је да је за израду будућег Програма развоја поштанских услуга у Републици Србији неопходно идентификовати актуелне и будуће трендове у поштанском сектору. Анализа ових трендова омогућава сагледавање њиховог утицаја на тржиште поштанских услуга, како са стране тражње, тако и понуде. Пројекције обима писмоносних услуга до 2030. године показују континуирани пад услед дигитализације и раста електронске комуникације. У реалном сценарију, очекује се пад обима на око 174 милиона писама до 2030. године, што указује на неопходност стратешког прилагођавања поштанских оператора кроз развој нових дигиталних и хибридних решења.

Насупрот томе, сегмент пакетских услуга бележи снажан раст, са повећањем од преко 570% између 2015. и 2024. године, првенствено захваљујући развоју електронске трговине. За одрживи раст овог сегмента кључни су јачање инфраструктуре, даља дигитализација, примена вештачке интелигенције и усклађивање регулаторног оквира са ЕУ директивама. Тржиште експрес поштанских услуга такође показује изражен раст, са више него двоструким повећањем обима између 2015. и 2024. године. Основни сценарио предвиђа обим од приближно 72 милиона услуга до 2030. године, док оптимистички сценарио, уз инвестиције у дигитализацију и логистику, може достићи око 85 милиона услуга.

У делу који се односи на анализу и идентификацију проблема у поштанском сектору, урађене су PESTLE и SWOT анализе, како би се идентификовали кључни изазови и утврдиле могућности.

Анализа је показала да постојање недовољног прилагођавања тржишту јер поштанске услуге не прате довољно брзо промене у потребама савремених потрошача, који очекују брза, поуздана и флексибилна решења, нарочито у сегменту пакетне доставе и е-трговине. Такође, уочена су и недовољна улагања у инфраструктуру и технологију односно ограничене инвестиције у обнову логистичке инфраструктуре, модернизацију механизације и увођење нових технологија смањују ефикасност и конкурентност сектора. Уочено је да се сектор суочава и са екстерним изазовима попут либерализације тржишта, растућом потражњом е-трговине, инфлацијом и падом пријема традиционалних поштиљака. Интерни изазови укључују и мањак кадрова у дигиталном развоју. Међутим, имајући у виду стални раст пакетског тржишта захваљујући расту е-трговине, као и чињеницу да јавни поштански оператор има најширу доставну мрежу, и да се отвара простор за све већи развој дигиталних решења, уочено је да има много простора за раст и унапређење.

У III делу – Визија – Дефинисана је визија Републике Србије је да стимулише даљи развој доступних, поузданих, ефикасних и приступачних поштанских услуга, са посебним акцентом на област универзалне поштанске услуге. Тиме ће се омогућити комуникација свим грађанима на читавој територији Републике Србије и обезбедити да поштански сектор остане један од основних и незаменљивих чинилаца националне економије и даљег привредног и друштвеног развоја Републике Србије, кроз: омогућавање слободног протока поштанских поштиљака; осигурање доступности и одрживости УПУ; унапређење квалитета услуга и употребу нових технологија; промовисање једнаких услова за све поштанске

операторе; дигиталну трансформацију и иновације; међуповезаност између стејкхолдера; подизање нивоа задовољства корисника сходно њиховим променљивим потребама.

У IV делу представљени су циљеви Програма и то општи циљ и три посебна циља овог програмског документа. Општи циљ који се жели постићи овим документом је да поштанско тржиште буде у потпуности прилагођено растућим потребама друштва и привреде. Општи циљ је у функцији свеобухватног развоја тржишта поштанских услуга у Републици Србији и његовог даљег укључивања у јединствено европско тржиште и усклађивања са прописима ЕУ и Светског поштанског савеза.

Основни показатељи исхода на нивоу општег циља су - Просечна оцена задовољства корисника поштанских услуга и стопа раста прихода поштанског тржишта већа или једнака стопи раста бруто друштвеног производа РС у свакој години планског периода.

У складу са Општим циљем дефинисана су три посебна циља, чија реализација доприноси остварењу општег циља, и то:

Посебан циљ 1. - Унапређена универзална поштанска услуга као стуб дигиталне, инклузивне и одрживе комуникационе инфраструктуре Републике Србије. Основни показатељи исхода на нивоу посебног циља 1. су - Проценат смањења губитака универзалне поштанске усчуге, који је тренутно 983 милиона динара и проценат становништва које има приступ поштанској мрежи на ≤ 5 .

Посебан циљ 2. - Успостављено подстицајно привредно окружење за поштанске услуге. Основни показатељ исхода на нивоу посебног циља 2. су - Степен усаглашености националног регулаторног оквира са ЕУ поштанском директивом и релевантним прописима, просечна оцена задовољства корисника поштанским услугама изван УПУ (физичка лица) и просечна оцена задовољства корисника поштанским услугама изван УПУ (правна лица).

Посебан циљ 3. - Успостављен механизам за примену нових решења и технологија у области поштанског саобраћаја. Основни показатељ исхода на нивоу посебног циља 3. је - Број нових поштанских услуга заснованих на дигитализацији и примени AI.

У анализи опција за остваривање циљева за постизање општег циља, у тренутку утврђивања полазних основа и разлога услед којих се приступило изради Програма, сагледане су три алтернативне опције које су посматране из угла капацитета за испуњење општег циља:

1. Потпуна либерализација тржишта поштанских услуга у Републици Србији независно од приступања ЕУ. Суштински, ова опција подразумева убрзану либерализацију укидањем резервисаног сервиса и отварање тржишта за све учеснике,

2. Припрема за потпуну либерализацију тржишта поштанских услуга у Републици Србији подразумева постепено укидање резервисаног сервиса и увођење конкуренције у одређеним сегментима поштанских услуга, уз истовремено јачање капацитета ЛПО и институционалног оквира. Фокус је на уравнотеженом приступу – постепеном усклађивању са регулативом ЕУ и правилима тржишта, али без нагле дерегулације која би угрозила одрживост универзалне поштанске услуге и на тај начин стварање предуслова за успостављање потпуне либерализације у тренутку приступања ЕУ. Такође ова опција

подразумева и адаптацију универзалне поштанске услуге (опсег, квалитет) задржавањем минималног оквира услуга по приступачним ценама, уз дефинисање механизма субвенционисања ако је потребно

3. Status quo – Задржавање постојећег стања уз даље постојање резервисаног сервиса и селективну примену поштанских прописа ЕУ. Такође, ова опција подразумева и задржавање, у наредном периоду, тренутног опсега и начина пружања универзалне поштанске услуге.

Закључци анализе су да се кроз опцију даљег усаглашавања са регулативом ЕУ и стварање предуслова за успостављање потпуне либерализације у тренутку приступања ЕУ може постићи највиши ниво испуњења општег циља, узимајући у обзир ниво конзистентности јавних политика, свеобухватности и одрживости ефеката спровођења, као и ниво координације у реформском деловању и праћењу напретка.

Сваки посебан циљ има дефинисане мере које су неопходне за његову успешну реализацију. У овом делу су представљене мере које је потребно предузети да би се остварили постављени циљеви, а њиховом реализацијом обезбеђује се постизање жељених резултата и унапређење поштанског сектора.

Мере за постизање посебног циља 1. су:

1. Модернизована поштанска мрежа у складу са тржишним потребама;
2. Обезбеђење одрживости пружања УПУ као поузданог и доступног сервиса за друштво и привреду;
3. Успостављање системског праћења имплементираних стандарда УПУ, 14508 и 14012 у сврху заштите корисника;
4. Унапређење заштите и интереса корисника универзалне поштанске услуге.

Мере за постизање циља 2. су:

1. Развој међународне сарадње са глобалним и регионалним организацијама из области поштанског саобраћаја;
2. Усклађивање регулативе са законодавством ЕУ и Светског поштанског савеза;
3. Унапређење заштите и интереса корисника експрес услуга;
4. Подстицање развоја прекограничне доставе поштиљака;
5. Оснаживање сектора кроз едукацију и кампање о савременим поштанским трендовима;
6. Унапређење радних стандарда и промоција једнаких услова рада у поштанском сектору.

Мере за постизање Посебног циља 3. су:

1. Унапређење комерцијалних поштанских услуга интеграцијом нових технологија;
2. Развој алата за унапређење конкуренције на тржишту поштанских услуга;
3. Утврђивање модела увођења вештачке интелигенције (AI) у поштанску индустрију;
4. Унапређење сајбер безбедности у поштанском ИТ систему.

У V делу - Мере за остваривање циљева и анализа њиховог ефекта, који се односи на показатеље учинка на нивоу мера, наведени су параметри за праћење напретка Програма развоја тржишта поштанских услуга, у складу са Уредбом о методологији израде докумената јавних политика. За сваку меру су дефинисани почетна вредност (стање показатеља пре почетка програма) и циљана вредност (очекивана вредност до истека планског периода). Извори верификације укључују извештаје регулаторног тела, министарства, оператора поштанских услуга и званичне статистике. Ови показатељи омогућавају систематско праћење, извештавање и вредновање резултата програма, као и процену усклађености са европским стандардима у поштанском сектору.

Анализа ефекта мера представља детаљно сагледавање мера чија је сврха модернизација поштанске мреже и обезбеђење одрживости универзалне поштанске услуге. Она такође укључује унапређење заштите корисника, усклађивање са правним тековинама Европске уније и актима Светског поштанског савеза, као и јачање конкурентности поштанског тржишта кроз примену нових технологија, вештачке интелигенције и унапређење сајбер безбедности. Ова анализа обухвата економске, друштвене, еколошке, управљачке и финансијске ефекте, сагледавајући директне и индиректне, позитивне и негативне импликације, као и усклађеност са важећим документима јавних политика.

Економски ефекти укључују позитиван утицај на пословање кроз поузданију и бржу доставу, подстицање инвестиција у технологију и ИТ инфраструктуру. Друштвени ефекти огледају се у унапређењу људских права, социјалног укључивања и недискриминације кроз одрживост УПУ. Еколошки ефекти обухватају смањење потрошње горива и емисија гасова кроз реализацију наведених активности. Управљачки ефекти подразумевају организационе и институционалне промене, док финансијски ефекти захтевају значајна улагања у модернизацију и дигитализацију, са очекиваним дугорочним растом прихода.

У VI делу приказани су : Механизми за спровођење Програма и начин извештавања о резултатима спровођења - Праћење спровођења и извештавање о резултатима спровођења Програма развоја вршиће се у складу са чл. 43. и 46. Закона о планском систему Републике Србије и у складу са одредбама Уредбе о методологији израде докумената јавних политика ("Службени гласник РС", број 20/25).

За праћење спровођења Програма и пратећег Акционог плана надлежно је Министарство информисања и телекомуникација. Министарство информисања и телекомуникација усваја годишње извештаје о резултатима спровођења Програма, чиме ће се обезбедити, с једне стране, рационалнија употреба људских ресурса у процесу припреме извештаја о спровођењу овог планског докумената, док ће се, с друге стране, обезбедити упоредивост и лакша обрада и анализа података о ефектима у овој области, али и унапред спречити проблеми који су већ уочени у процесу праћења и евалуације резултата спровођења раније усвојених, повезаних стратешких докумената.

Са циљем обезбеђивања транспарентности реформског процеса, извештаји о спровођењу Програма биће редовно објављивани на интернет странама Министарства информисања и телекомуникација.

У VII делу - Процена финансијских средстава потребних за спровођење Програма развоја и анализа финансијских ефеката дата је детаљна процена финансијских средстава потребних за спровођење Програма развоја у периоду 2026 - 2030. година, представљена у оквиру Акционог плана као прилог овом Програму развоја. Наиме, за спровођење активности планираних Програмом развоја за чију реализацију је одговорно Министарство информисања и телекомуникација нису потребна додатна финансијска средства, је за спровођење активности за чију реализацију је одговорно Регулаторно тело за електронске комуникације и поштанске услуге планирана су у укупном износу од 83.340.000,00 динара за период од 2026-2030. године. Средства у укупном износу од 2.258.851.000,00 динара планирана су за спровођење активности предвиђених Програмом развоја за чију реализацију је одговоран јавни поштански оператор (ЈП “Пошта Србије“, Београд), а средства у укупном износу од 6.000.000,00 динара за спровођење активности предвиђених програмом развоја, биће обезбеђена кроз Фонд за науку, која ће бити реализована путем конкурса.

У VIII делу - Акциони план за спровођење Програма развоја поштанских услуга за период 2026-2030. године наведено је да је исти одштампан је уз Програм и чини његов саставни део, као и да су Акционим планом предвиђене су конкретне мере и активности које ће се предузети ради обезбеђења услова да се циљеви Програма реализују, а одређени су и носиоци и партнери за спровођење тих мера, као и рокови и средства за њихово спровођење.

У IX делу - Завршне одредбе је утврђено да ће Програм развоја бити објављен на интернет страници Владе, интернет страници Министарства информисања и телекомуникација и порталу еУправа у року од седам радних дана од дана усвајања.

IV. Средства за спровођење овог Програма развоја

За спровођење овог Програма развоја нису потребна средства из буџета Републике Србије.